

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра експертизи товарів та послуг

РЕФЕРАТ
кваліфікаційної роботи
на здобуття освітнього ступеня магістра
зі спеціальності 076 Підприємництво, торгівля та біржова діяльність
за освітньою програмою експертиза товарів та послуг

на тему: «Розробка передумов впровадження системи екологічного менеджменту на вітчизняних аграрних підприємствах (за матеріалами ННЦ Інститут виноградарства і виноробства ім. В. Є. Таїрова)»

Виконавець:

студентка факультету міжнародної економіки
Годовенко Н. В.

/підпис/

Науковий керівник:

кандидат технічних наук, доцент
Кунділовська Т. А.

/підпис/

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми Дослідженнями у галузі впровадження системи екологічного керування займалися наступні вітчизняні та іноземні вчені: Шило С. В., Садєков А. А., Ватаманюк-Зелінська У.З., Горобець О. В., Ферару Г.С., Славінський Д. А., Хорошавін А.В., Донченко В.К., Мельніков О.М., Зайцев О. О. На даному етапі обґрунтовано основні переваги впровадження системи екологічного керування на підприємствах, визначено потенціал вітчизняних підприємств та перспективи використання екологічних методів виробництва. Проте, досі не встановлено практичних рекомендацій щодо плану дій з впровадження системи керування на сільськогосподарських підприємствах. Тому, розробка передумов впровадження системи екологічного керування на аграрних підприємствах є актуальним питанням для подальшого дослідження.

Мета дослідження розробка передумов впровадження системи екологічного керування на сільськогосподарському підприємстві на прикладі ННЦ Інститут виноградарства і виноробства ім. В. Є. Таїрова.

Завдання дослідження:

- проаналізувати зміст та взаємозв'язок термінів, що характеризують органічну продукцію, дослідити особливості моделі взаємодії сільських господарств у рамках харчового ланцюга;
- виділити основні передумови розвитку органічного виробництва в Україні;
- проаналізувати основні переваги впровадження системи екологічного керування на основі ISO 14001, порівняти вимоги стандартів ISO 14001 2004 р. та 2015 р.;
- проаналізувати вітчизняну та європейську нормативну базу у галузі виробництва органічної продукції;
- проаналізувати стан ринку органічної продукції на сучасному етапі;
- дослідити екологічний стан підприємств вітчизняного сільського господарства;
- розробити основні етапи та дії для впровадження системи екологічного керування сільськогосподарським підприємством на прикладі Національного Наукового Центру «Інститут виноградарства і виноробства ім. В. Є. Таїрова»;
- сформулювати план дій для підготовчого етапу впровадження системи екологічного керування;
- розробити екологічну політику та програму природоохоронних заходів Інституту;
- визначити основні аспекти, необхідні для впровадження системи екологічного керування;
- обґрунтувати необхідність аналізу з боку керівництва, як етапу впровадження системи екологічного керування.

Об'єкт дослідження практичні аспекти впровадження екологічного менеджменту на аграрних підприємствах.

Предмет дослідження передумови впровадження системи екологічного керування на вітчизняних аграрних підприємствах.

Методи дослідження аналітичний аналіз та синтез, узагальнення з використанням системного підходу.

Інформаційна база дослідження наукові публікації, нормативно-законодавчі акти України та міжнародні стандарти серії ISO 14000, матеріали Першого міжнародного конгресу «Органічна Україна».

Структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота магістра складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (61 найменування) та 2-х додатків. Загальний обсяг роботи становить 111 сторінок. Основний зміст викладено на 89 сторінках. Робота містить 13 таблиць, 12 рисунків.

Публікації. За результатами виконання кваліфікаційної роботи магістра опубліковано 1 статтю: Годовенко Н. В. Аналіз асортименту органічних харчових продуктів, представлених в торговельних мережах м. Одеси / Годовенко Н. В., Кунділовська Т. А. // Збірник наукових робіт за підсумками студентської наукової конференції МИНУЛЕ, СУЧАСНЕ, МАЙБУТНЄ – 2017 – № 7. – с. 126–130.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У першому розділі «Теоретичні основи формування та розвитку органічного виробництва» розглянуто сутність термінів у галузі органічного виробництва, встановлено передумови, що стимулюють підприємства до впровадження екологічного керування, розглянуто зміст стандарту ISO 14001 2004 і 2015 років.

У другому розділі «Аналіз сучасного стану та перспектив формування ринку органічної продукції» проаналізовано та порівняно нормативно-законодавчу базу ЄС та України, стан ринку органічної продукції України, досліджено екологічний теперішній стан підприємств сільського господарства.

У третьому розділі «Розробка та впровадження екологічного керування за матеріалами ННЦ «Інститут виноградарства і виноробства ім. В. Є. Таїрова» запропоновано план дій щодо впровадження системи екологічного керування.

ВИСНОВКИ

Проведене дослідження дозволило зробити висновки, основні з яких такі:

1. Проаналізовано зміст та співвідношення термінів, що характеризують органічну продукцію.

2. Виділено основні передумови розвитку органічного виробництва в Україні, які можна поділити на: економічні, політичні та соціологічні.

3. Проаналізовано основні переваги впровадження системи екологічного керування на основі ISO 14001, порівняно вимоги стандартів ISO 14001 2004 р. та 2015 р.

4. Проаналізовано вітчизняну та європейську з нормативну базу у галузі виробництва органічної продукції, визначено відмінності у підходах до органічного виробництва. Європейське законодавство направлене на побудову системи господарювання, що направлена на збереження довкілля та забезпечує отримання

більш якісної продукції, натомість вітчизняний підхід направлений на отримання більш якісної продукції.

5. Проаналізовано стан ринку органічної продукції. Встановлено, що на даний час ринок органічної харчової продукції України перебуває на етапі становлення, проте за результатами аналізу підсумовано, що на даний момент розвиток органічного виробництва набирає оберти.

6. Досліджено екологічний стан традиційного сільського господарства, встановлено основні екологічні тенденції у галузі сільського господарства. Встановлено, що поряд із загальною тенденцією до зростання рентабельності сільського господарства, особливо рослинництва, збільшилася і кількість забруднюючих доквілля викидів.

7. Розроблено етапи впровадження екологічного керування в сільськогосподарських підприємствах, що мають практичне значення не тільки для ННЦ «Інститут виноградарства і виноробства ім. В. Є. Таїрова», а й для підприємств сільськогосподарської галузі в цілому.

8. Сформовано план дій для реалізації підготовчого етапу впровадження системи екологічного керування в ННЦ «Інститут виноградарства і виноробства ім. В. Є. Таїрова».

9. Розроблено екологічну політику та програму природоохоронних заходів для ННЦ «Інститут виноградарства і виноробства ім. В. Є. Таїрова». Визначено природоохоронні заходи, що покликані покращити технологію вирощування винограду та зменшити вплив негативних екологічних факторів на довкілля.

10. Визначено основні аспекти, необхідні для впровадження системи екологічного керування, встановлено обов'язки та відповідальність керівництва щодо впровадження, підтримання та функціонування екологічної системи керування, розроблено форму матриці відповідальності для формування взаємозв'язків між підрозділами ННЦ «Інститут виноградарства і виноробства ім. В. Є. Таїрова».

11. Обгрунтовано необхідність аналізу з боку керівництва, як етапу впровадження системи екологічного керування, визначено, що він оформлюється у формі звітів, заснованих на результатах аудитів, статистичних відомостей про кількість викидів та відходів, відомостях про досягнення встановлених екологічних цілей.

АНОТАЦІЯ

Годовенко Н. В., «Розробка передумов впровадження системи екологічного менеджменту на вітчизняних аграрних підприємствах (за матеріалами ННЦ Інститут виноградарства і виноробства ім. В. Є. Таїрова)», кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня магістра зі спеціальності «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» за освітньою програмою «Експертиза товарів та послуг»,
Одеський національний економічний університет
м. Одеса, 2017 рік

Кваліфікаційна робота магістра складається з трьох розділів. Об'єкт дослідження – практичні аспекти впровадження екологічного менеджменту на аграрних підприємствах.

У роботі розглядаються теоретичні аспекти стосовно термінології органічного виробництва, передумов впровадження органічного виробництва в Україні, зміст вимог стандарту ISO 14001:2015.

Проаналізовано європейську та національну законодавчу базу у галузі органічного виробництва та обігу товарів, стан органічного ринку України, екологічний стан сільського господарства України.

Запропоновано план розробки та впровадження системи екологічного керування на аграрному підприємстві на прикладі ННЦ Інститут виноградарства і виноробства ім. В. Є. Таїрова.

Ключові слова: система екологічного керування, органічний продукт, ISO 14001, ННЦ Інститут виноградарства і виноробства В. Є. Таїрова, передумови розвитку органічного виробництва, сільськогосподарське підприємство.

ANNOTATION

Godovenko N. V., «Development of prerequisites for implementation of the system of ecological management at domestic agrarian enterprises (based on materials of the National Scientific Center «V. E. Tairov's Institute of Viticulture and Wine making», Diploma thesis for Master degree in specialty «Entrepreneurship, Trade and Stock Exchanges»
under the program «Expertise of goods and services»,
Odessa National Economic University
Odessa, 2017

The diploma thesis consists of three chapters. Object of study – practical aspects of introduction of ecological management at agrarian enterprises.

Diploma thesis deals with theoretical aspects concerning the terminology of organic production, the preconditions for the introduction of organic production in Ukraine, the content of requirements of the standard ISO 14001:2015.

The European and national legislative framework in the field of organic production and circulation of goods, the condition of the organic market of Ukraine, and the ecological condition of agriculture in Ukraine were analyzed.

The plan for the development and implementation of the ecological management system at the agrarian enterprise was proposed on the example of the NSC «V. E. Tairov's Institute of Viticulture and Wine making».

Keywords: ecological management system, organic product, ISO 14001, NSC «V. E. Tairov's Institute of Viticulture and Wine making», prerequisites for the development of organic production, agricultural enterprise.